

GALERIJA

Galerija NS NOVA Novi Sad

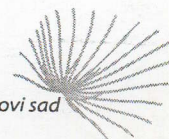

Miroslav Stojanović Pirke

s i l i k e

novembar 2002.

city of culture novi sad

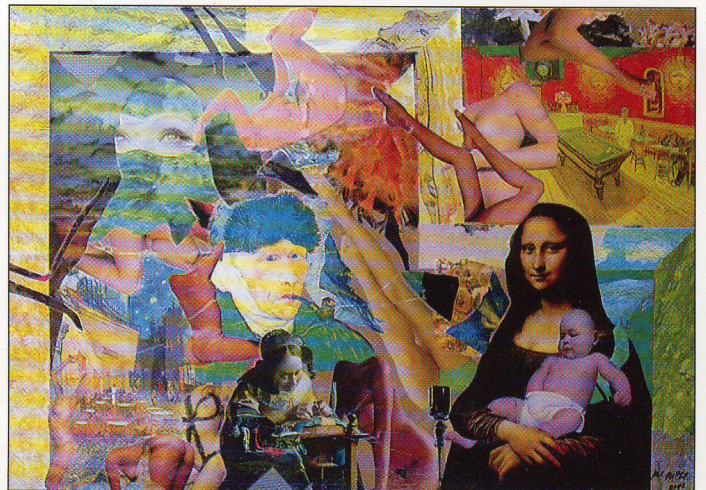

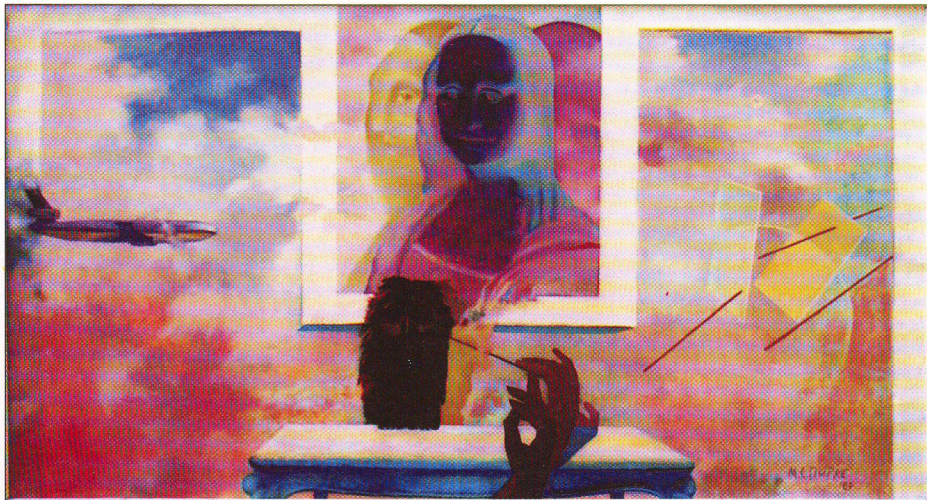

Očima koje su sada sposobne za nešto više od obične ljudske revnosti, sagledavši i prepoznavši tajne koje to više nisu, saznao sam da sam došao kući tu gde je osim mog, bilo i poreklo mnogih drugih početaka.

M.R. Stojanović Pirke

O čito je da slikar Miroslav Stojanović Pirke (1939) živi u svom svetu koji smatra stvarnijim i istinitijim, u svakom slučaju važnijim, od onog koji ga okružuje. Stoga sve što on materijalizuje kao slikar ne predstavlja odraz stvarnosti već po sebi postaje njegova, umetnikova i umetnička stvarnost. Po toj osobini pripada velikoj porodici stvaralaca čije se delo temelji na čvrstom uverenju da umetnička istina vredi koliko i životna. Tako se na kraju, pošto je otkrio tajne koje to više nisu, našao u prostoru gde se nalazi poreklo još mnogih drugih početaka. Put do tog prostora nije bio ni prav ni lagodan. Vodio je, često, u neizbežne sumnje i upitanosti, katkad i krize. Njegovi stvaralački počeci bili su određeni činjenicom da se likovno formirao tokom sedme decenije prošlog veka, što znači u duhu onda aktuelnih shvatanja apstrakcije. Međutim, do bitnih promena u njegovom umetničkom radu došlo je već u prvim godinama naredne decenije, kada se okrenuo, kako Sreto Bošnjak tačno zapaža, prema jednom vidu svojevrsne figuracije nadrealnog smera. U tom pogledu presudna je bila izložba kolaža pod nazivom Nadrealističke etide, koju je priredio 1978. u cenjenoj beogradskoj Galeriji 73.

Tada pronađene vrednosti i još više otkriveno polje neiscrpnih podsticaja koje kolaž kao tehnika pruža stvaralačkoj mašti, utoliko pre što se doista radi o umetniku koji 'više teži tamnoj dubini smisla nego prolaznoj svetlosti aktuelne istine' (Bošnjak), predstavljale su crvenu nit u potonjem slikarskom radu Miroslava R. Stojanovića. Značajne rezultate takvih podsticaja on je predstavio na izložbi priređenoj deset godina kasnije, u Umetničkom paviljonu na Malom Kalemegdanu. Izvestan broj slika što ih je tada izložio bio je inspirisan delom Fjodora Dostojevskog, odnosno njegovim *Zapisima iz podzemlja*. Zapravo, ta njegova osobina da polazište za svoj rad traži i nalazi u složenim literarnim, filozofskim, mitološkim i mitskim sadržajima, odredila je i prirodu izložbe kojom se on upravo predstavlja u novosadskoj Galeriji NS nova, a čiju okosnicu čini ciklus slika pod nazivom *Lilit, tamnija strana žene*.

Naime, način na koji je Pirke pristupio obradi mita o ženskom demonu po imenu *Lilit*, opčinjen nedavno objavljenom studijom o toj silnici koja je ujedno prva i poslednja, počastvovana i prezrena, kurva i svetica, supruga i devica, mati i kći ... u potpunosti objašnjava kako funkcioniše njegov stvaralački postupak. Pri tom valja znati za još jednu važnu odliku njegovog postupka, tačnije trebalo bi znati šta on podrazumeva kada govori o upotrebi materijala. U praktičnom smislu on upotrebu materijala shvata kao pravo umetnika da neke gotove vrednosti iskoristi za postizanje postavljenog stvaralačkog cilja. Na taj način on vizuelno aktivira dezin gotovog materijala kao podlogu na kojoj *Lilit sa bahantkinjama igra rok*, odnosno tako kod njega čisto plastične odlike podloge ironično poprimaju stilske vrednosti u kompoziciji *Da li je Lilit znala za postmodernu?* Slično Pirke postupka i kada koristi tapiseriju koju je izradila Vesna Milutinović, kao važan deo složene kompozicije za njegovu sliku *Da li je Lilit učestvovala u Seobama?*

Međutim, mnogo je važnije to što se Pirke na istovetan način odnosi i prema sopstvenom minulom radu iz kojeg, po principu upotrebe gotovog materijala, preuzima već nađena rešenja, svejedno u kojoj ih je tehnici i kada predhodno izveo. Tako je sliku *Lilit* među čašama uradio prema istovetnom kolažu prikazanom 1978. na izložbi Nadrealističke etide, dok je kolaž pod nazivom *Omaž Van Gogu* preimenovan u rad *Da li je Lilit znala za Mona Lizu?* Po istoj stvaralačkoj logici u pročeđu ove izložbe posvećene *Lilit*, Pirke je postavio dva rada izlagana 1988. godine. Tako su slike *Kabare I* i *Kabare II*, sada izložene kao dipth *Kabare Lilit*, ušle u red onih dela što, uz složene kompozicije poput: *Lilit pobeđuje za grudi*, *Lilit u iščekivanju*, *Lilit zavodi ratnika*, šta se dogodilo između *Lilit* i zvezde *Danice*, tvore ciklus *Lilit, tamnija strana žene*.

Ukratko, poput iskusnog stratega koji dobro zna da je napad najbolja odbrana, Pirke se prosto sporazumeva sa *Lilit* onog časa kad je otkrio pravu prirodu ove žderačice muškog roda. Umesto da traga za amuletom koji bi ga štitio od moći opakog ženskog demona, on je odlučio da se sa njom sporazume na svoj način, svim raspoloživim snagama, u prvom redu svojim radom, slikama, crtežima i kolažima. Stoga se bez kolebanja i zazora odlučio da koristi sopstvene potencijale, da aktivira likovna rešenja što ih je u praksi pronalazio i potom usavršavao više od četvrt veka. Otuda ova izložba predstavlja svojevrsnu retrospektivu njegovog stvaralačkog rada, posebno onih rezultata i vrednosti do kojih je došao tokom dugog bavljenja tehnikom kolaža. U stvari, način na koji on gradi sliku, kako definiše njenu strukturu, uspostavlja odnos između pojedinih segmenata, zatim kako ritmuje prostor i rešava kompoziciju, u celosti proističe iz iskustva što ih je stekao radeći kolaže. Valja tek znati da njegovo opredeljenje za kolaž ne dolazi kao posledica potrebe da se izbegnu složeni tehnički i tehnološki zahtevi klasičnog slikarstva, odnosno da se bez mukotpne crtačke i slikaske borbe sa materijom dođe do željenih rešenja. Jer, niz autoportreta koje je odabrao za ovu izložbu, odreda crteža izvedenih minimumom izražajnih sredstava, često kao kroki, svojom likovnom upečatljivošću i majstorsvom više nego uverljivo svedoče da na planu veštine pred njim nema tajni niti nerešivih problema.

Zbog toga, zbog na delu dokazanog tehničkog i tehnološkog majstorstva, njegov slikarski postupak, čiju je bit Kosta Bogdanović objasnio kao rezultat svojevrsnog kolažnog mišljenja, nije drugo nego dobar podsticaj raskrivljenoj mašti na putu od jave prema snu, od stvarnog ka mitskom, od realnog do nadrealnog. Da je na tom putu pronašao sebe i, što je ovom zgodom jednako važno, da je odbranio svoj muški ego od nemilosrdne *Lilit*, uverljiv odgovor nudi izložba u Galeriji NS nova, kojom se posle dužeg vremena samostalno predstavio u Novom Sadu.

Nikola Kusovac

Miroslav Pirke Stojanović rođen je 1939. godine u Pirotu. Školu za primenjenu umetnost završio je u Nišu, 1959. godine a Akademiju primenjenih umetnosti u Beogradu 1967. godine u klasi profesora Milenka Šerbana. Član Udruženja likovnih umetnika Srbije od 1968. godine. Živi i radi u Beogradu.

Adresa: Novi Beograd, Jurija Gagarina 209/81, tel. 011 152 712

Samostalne izložbe:

1969. Beograd, Galerija ULUS-a, Crteži i gvaševi
 1973. Beograd, Muzej primenjene umetnosti, Primenjene grafike
 1973. Beograd, Galerija Studentskog kulturnog centra, Makulatura
 1975. Beograd, Galerija ULUS-a, Slike i crteži
 1978. Beograd, Galerija 73, Nadrealističke etide
 1979. Piroto, Galerija, Nadrealističke etide
 1980. Novi Sad, Likovni salon Tribine mladih, Nadrealističke etide
 1988. Beograd, Galerija Cvijeta Zuzorić, Slike
 1990. Niš, Galerija moderne umetnosti, Slike
 1991. Kragujevac, Salon moderne umetnosti, Slike
 2002. Sremski Karlovc, Karlovačka umetnička radionica, Slike, crteži, kolaži

Učestvovao na brojnim kolektivnim izložbama i u radu likovnih kolonija.

GALERIJA

Miroslav Stojanović Pirke, slike
Galerija NS NOVA
Srpsko narodno pozorište
Pozorišni trg 1, Novi Sad
novembar 2002. godine

Produkcija:
Centar za vizuelnu kulturu
Zlatno oko, Novi Sad
Laze Telečkog 3/I
tel: 021 29 075
021 616 954
e-mail: zl-oko@eunet.yu

Urednik:
Sava Stepanov
Fotografije:
Pavle Jovanović
Dizajn:
Ljubomir Maksimov
Realizacija:
MONDOGRAF

Štampa:
Mondograf, Novi Sad

oktobar, 2002.

novi sad grad kulture

